5 Generelle saksbehandlings-prosedyrer

5.1. Kommunal saksbehandling

Miljøverndepartementet har utarbeidet to veiledere for utarbeiding og behandling av planer etter plan- og bygningsloven:
Veileder T-1225 om Kommuneplanens arealdel,
Veileder T-1226 om Reguleringsplan og bebyggelsesplan.

Veilederne er revidert i november 1998 og erstatter tidligere utgaver T-1127 og T-1128.

Til hjelp for planlegging og saksbehandling av mobilanlegg viser vi i første rekke til lovteksten i plan- og bygningsloven og til de to veilederne nevnt ovenfor. I det følgende omtales derfor bare noen avgrensede forhold, som kan bidra til en smidig, forutsigbar, rask og god saksbehandling.

5.1.1. Etablere kontakt med plan- og bygningsmyndigheten i kommunen

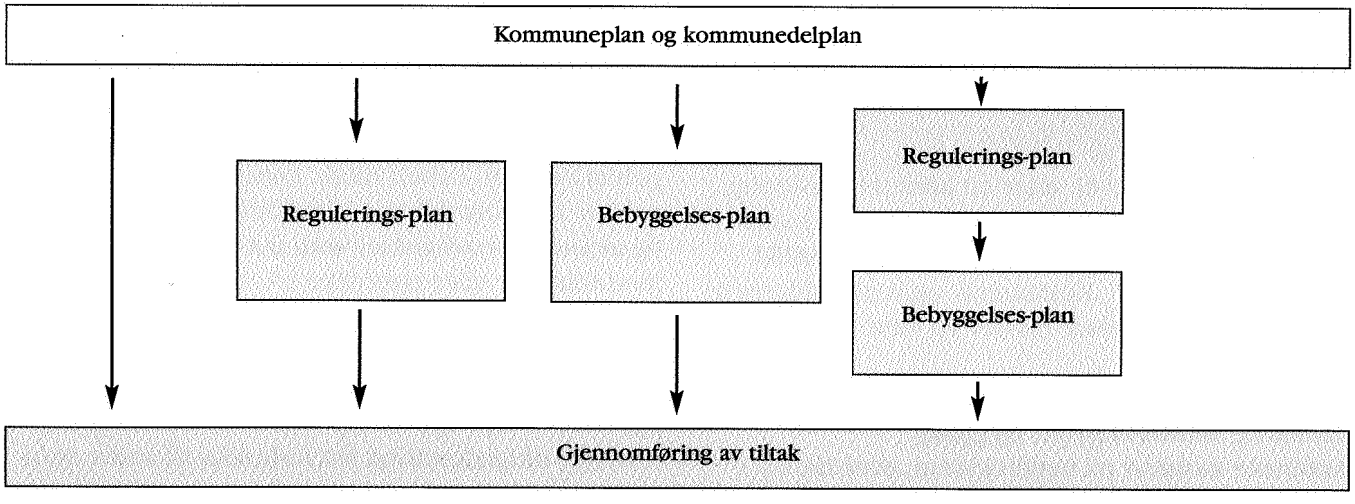
Når det er aktuelt å anlegge nye eller endre eksisterende tiltak, kan det være naturlig først å anmode om en forhåndskonferanse med kommunen etter plan- og bygningsloven. Gjennom en slik konferanse belyses status i forhold til gjeldende arealplaner, nødvendigheten av planendring og forholdet til byggesak. Gjennom forhåndskonferansen avklares også hvordan samordningen med andre myndigheter skal skje. I forhåndskonferansen kan utbygger og eventuelle andre berørte myndigheter diskutere omfang og opplegg for saksbehandlingen.

For kommunen er det ønskelig å få seg forelagt en plan for mobiloperatørens samlede utbygging i kommunen

5.1.2. Avklare plansituasjonen

Kommunen vurderer utkast til utbyggingsplan og annet relevant beslutningsgrunnlag i forhold til kommuneplanens arealdel, som er kommunens oversiktsplan for areal- og infrastruktur. Hensyn til naturvern, kulturminner, estetikk, helse og miljø kan f eks dokumenteres og diskuteres i en kortfattet analyse som konkluderer med anbefalinger om

Figur 5.1. Figuren viser de formelle muligheter/alternativer loven gir for å gå fra kommuneplan til gjennomføring av tiltak.

plassering. Der utbyggingen kommer i konflikt med kommuneplanenes arealdel, vil det være aktuelt enten å fremme en reguleringsplan, eller å søke om dispensasjon.

5.1.3. Reguleringsplan

Kapittel VII (§ 22-33) i pbl beskriver innhold og krav til prosess for en reguleringsplan.
Aktuelle reguleringsformål vil særlig være spesialområde/teleinstallasjoner, eller kombinasjon spesialområde/byggeområde dersom anlegget inngår i en mer bygningsmessig sammenheng.

I tillegg til kart, kan det til planen gis utfyllende bestemmelser om forhold som anleggets størrelse/volum/høyde, plassering/lokalisering, utforming av anlegg og terreng, rekkefølge og tidsplan for gjennomføring.

5.1.4. Byggesaksbehandling av basestasjoner

De fysiske tiltakene som antenner, master og basestasjoner er i utgangspunktet søknadspliktige tiltak etter pbl § 93, og skal derfor byggesaksbehandles. Dette innebærer at det skal søkes til kommunen om tillatelse til tiltak. Tiltaket skal dokumenteres, jf SAK §§ 14 og 15. Avklaring bør skje i forhåndskonferanse.

Tiltakene det her er tale om kan være små og bagatellmessige, avhengig av løsning, plassering mv. De vil derfor også kunne være unntatt etter en konkret vurdering fra kommunens side, jf SAK § 7 nr 13.

Unntak fra søknadsplikt etter pbl medfører ikke unntak fra kulturminnelovens bestemmelser.

Frittstående master og tilhørende hytte på bakken

Frittstående master vil normalt være søknadspliktig tiltak. Det samme gjelder tilhørende kasse eller bygg for teknisk utstyr på bakken.

Kommunen vil likevel, etter en konkret vurdering, kunne la mindre master som ikke overstiger størrelsen på telefonstolper, unntas fra søknadsplikt etter SAK § 7 nr 13. Kommunal- og regionaldepartementet mener at større master vil være søknadspliktige.

Utvendig montering på bygning

Antenner montert på bygningsvegg eller tak vil, forutsatt god tilpasning til bygningens fasade/takutforming, kunne omfattes av bestemmelsen i SAK § 7 nr 2 om mindre fasadeendring som ikke fører til at bygningens eksteriørkarakter endres. Tiltaket vil da være unntatt byggesaksbehandling.
Takmontering av master kan også etter en konkret vurdering falle inn under dette unntaket. Det samme gjelder basestasjoner montert på tak, dersom de er godt skjult/tilpasset bygningen.

Etter SAK § 7 nr 9 er mindre antenner for radio og TV unntatt, forutsatt at høyden ikke overstiger to meter. Kommunen kan legge tilsvarende grense til grunn for unntak etter SAK § 7 nr 13.

Montering inne i bygning

Dersom oppheng av antenner skjer inne i bygning, vil tiltaket ikke være søknadspliktig dersom det ikke fører til bygningsmessige endringer. Det samme gjelder installasjon av tilhørende teknisk utstyr.

Veg/adkomst

Dersom tiltakene nødvendiggjør bygging av veg, vil dette tiltaket kreve søknad etter pbl § 93. Søknad om bygging av veg bør behandles samtidig med søknad om bygging av mast.

Nærmere om søknad

Ved søknadsplikt må det følge nødvendig dokumentasjon med søknaden, bl a kvittering for nabovarsel. Tiltaket skal også forestås av ansvarlige foretak som skal ha godkjenning. Krav om ansvar og godkjenning gjelder i utgangspunktet for søknad, prosjektering, utførelse og kontroll. Kommunen må imidlertid tilpasse kvalifikasjonsbedømmelsen til omfanget og viktigheten av det arbeidet som skal utføres, og til de kompetansemessige utfordringer som følge av områdets egenart.

Denne type tiltak kan også være «enkelt tiltak» etter pbl § 95 nr 2. I så fall skal saken avgjøres innen fire uker. Kommunen skal sende søker begrunnet beskjed innen to uker dersom tiltaket ikke kan behandles som enkelt tiltak. Forutsetningen er at naboer har samtykket, at tiltaket er teknisk enkelt og at andre myndigheter som det er nødvendig med tillatelse eller samtykke fra, har samtykket.

Ved søknadsbehandling har kommunen en særlig plikt til å koordinere saken i forhold til andre myndigheter. I utgangspunktet skal kommunen ikke gi tillatelse til igangsetting før forholdet til andre myn-

digheter er i orden. Som del av dokumentasjonen for søknaden inngår uttalelser eller samtykke fra andre myndigheter. Følgende myndigheter er oppregnet i pbl § 95 nr 2: Brannvernmyndighet, helsemyndighet, Arbeidstilsynet, havnemyndighet, forurensningsmyndighet, Sivilforsvaret, jordlovmyndighet, friluftsmyndighet og fredningsmyndighet. Likeledes kan relevante høringsinstanser være Luftfartsverket og Forsvarets militærgeografiske tjeneste.

Når kommunen mottar dokumentasjon i forbindelse med sluttkontroll og ferdigstillelse av tiltak, jf kapittel V i SAK, bør dokumentasjonen også tas aktivt i bruk til ajourhold av offentlig kartverk, herunder økonomiske kartverk.

Kvalifikasjoner og ansvarsrett
Etter de siste endringene i pbl og forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett (GOF), skal foretak som har oppgaver med søknad, prosjektering, utførelse og kontroll godkjennes på grunnlag av blant annet faglige kvalifikasjoner. Kommunen skal tilpasse kravene til dokumentasjon hos ansvarlig foretak til omfanget av byggesaken, vanskelighetsgrad mv.

Vilkår for å få unntak fra byggesaksbehandling
Unntak, jf SAK § 7, må ikke komme i strid med planer eller planvedtak. Videre er det en forutsetning at tiltaket ikke fører til fare eller ulempe for omgivelsene eller allmenne interesser. Tiltakshaver er ansvarlig for å følge opp byggesaksbestemmelsenes krav. Kommunen kan i ettertid gi pålegg om retting, eller kreve rivning dersom tiltaket er oppført i strid med forutsetningene, jf pbl § 92 a.

5.1.5. Dispensasjon
Dispensasjon kan bare gis dersom det foreligger særlige grunner som tiltaksgiver må kunne dokumentere, se pbl § 7. Før en sak kan tas opp til formell realitetsbehandling, skal den sendes til forhåndsuttalelse hos de statlige og regionale sektororganer som antas å ha særlige interesser knyttet til saken. Kulturminnemyndigheter og miljøvernmyndigheter vil normalt være aktuelle høringsinstanser, men også andre bør gis anledning til å gi innspill.

I relasjon til bestemmelsene om byggesak, er det særlig dispensasjon fra bestemmelsene i § 70 om krav til bygningers avstand fra nabogrense som er relevant. For anlegg vil lovens krav til bygning gjelde tilsvarende så langt det passer, jf pbl § 84.

5.2. Søknader til andre myndigheter

5.2.1. Områder vernet etter naturvernloven og viltloven
Innenfor verneområder forutsettes det at det ikke etableres mobilanlegg. Dersom det likevel fremmes søknad om utbygging av mobilanlegg innenfor grensene til nasjonalpark, naturreservat, landskapsvernområde, naturminner, områder med artsfredning og biotopvern, gjelder egne saksbehandlingsregler. Det vil da alltid være nødvendig med tillatelse både i medhold av pbl og vernebestemmelsene for området. I verneforskriften for området fremgår det hvem som er forvaltningsmyndighet for bestemmelsene. Som regel er det enten fylkesmannen eller kommunen som har myndighet til å gi dispensasjon fra forskriften når det søkes om små tiltak av vesentlig verdi for samfunnet, eller i særlige tilfelle når dette ikke strider mot formålet med vernet. For tiltak som ikke faller inn under dette, vil det være nødvendig med forskriftsendring. Dersom myndigheten er lagt annet sted, vil fylkesmannen kunne opplyse om dette.

Også ved søknader om utbygging i randområdene rundt disse verneområdene, i friluftsområder og i andre områder med vesentlige naturinteresser, bør kommunen ta kontakt med fylkesmannen på et tidlig stadium for å avklare konflikter med natur- og friluftsinteresser.

Spørsmål som naturvernmyndighetene mener bør diskuteres nærmere vedrørende søknad om byggetillatelse:
- *Forslag om alternativ lokalisering.*
- *Vurdering av konsekvensene for formålet med vern.*
- *Dokumentasjon av inngrep i terreng.*
- *Dokumentasjon av utforming, lokalisering og fjernvirkning.*
- *Dokumentasjon av behov for ferdsel og tiltak for å redusere unødig ferdsel.*

5.2.2. Kulturminner og kulturmiljø fredet etter lov om kulturminner
Kulturminner og kulturmiljøer fredet i eller i medhold av lov om kulturminner (kml), forutsettes skjermet fra tiltak som f eks basestasjoner. Dersom det likevel fremmes søknad om tiltak som kan virke

inn på, eller utilbørlig skjemme, et automatisk fredet kulturminne, eller som innebærer inngrep i et vedtaksfredet kulturminne/kulturmiljø, gjelder egne saksbehandlingsregler etter kml uavhengig av krav/tillatelser i medhold av pbl.

Der masteanlegg faller inn under undersøkelsesplikten i kml § 9, skal planen for tiltaket sendes fylkeskommunens kulturminneetat og eventuelt Samisk kulturminneråd til behandling. Disse vil deretter foreta de nødvendige undersøkelser innen tre måneder med mulighet til å kreve fristen forlenget. Dersom tiltaket er i konflikt med automatisk fredet kulturminne, vil fylkeskommunen/Samisk kulturminneråd uttale seg og oversende søknaden til dispensasjonsmyndigheten for avgjørelse.

For mindre, private tiltak som kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne, og for søknad om dispensasjon fra vedtaksfredete kulturminner og kulturmiljøer, skal saken også sendes til fylkeskommunen/Samisk kulturminneråd for behandling eller videreformidling.

Også ved søknader om utbygging i områder regulert til spesialområde bevaring, og i andre områder med vesentlige kulturminneinteresser, bør kommunen ta kontak med fylkeskommunen/Samisk kulturminneråd på et tidlig stadium for å avklare konflikter. Andre områder omfatter bl a bygninger i statens eie som er administrativt fredet, anlegg omfattet av nasjonale verneplaner (bl a forsvarsanlegg, fyrstasjoner, jernbaneanlegg, teleanlegg og kirker), og kommunale og fylkeskommunale verneplaner.

Spørsmål som kulturminnemyndighetene mener bør diskuteres nærmere vedrørende søknad om byggetillatelse:

- *Forslag om alternativ lokalisering.*
- *Vurdering av konsekvensene for verneformålet.*
- *Dokumentasjon av inngrep i terreng.*
- *Dokumentasjon av utforming, lokalisering og fjernvirkning.*
- *Behov for, og kostnader til eventuelle undersøkelser/sikring av kildeverdi.*